

Bekim Sejranović

IZDAVAČ**buybook**

Radićeva 4, Sarajevo

Tel: + 387 33 550-495

Fax: + 387 33 550-496

redakcija@buybook.ba

www.buybook.ba

ZA IZDAVAČA

Goran Samardžić

Damir Uzunović

Tvoj sin Huckleberry Finn / Bekim Sejranović

Copyright © Bekim Sejranović, 2015.

© za bh. izdanje Buybook, 2015.

Sva prava pridržana. Nijedan dio ove knjige ne smije se reproducirati u bilo kojem obliku bez prethodnog dopuštenja izdavača.

UREDNIK

Damir Uzunović

LEKTURA I KOREKTURA

Buybook

LAYOUT

Boriša Gavrilović

DIZAJN NASLOVNICE

Aleksandra Nina Knežević

ŠTAMPA

Dobra knjiga, Sarajevo

Bekim Sejranović

TVOJ SIN HUCKLEBERRY FINN

Savremena bh
književnost

Sarajevo, 2015.

Onaj tko smatra da živi u dobroj zemlji, naivni je početnik. Onaj tko smatra kako je svaka zemlja njegova, već je snažna osoba. No, potpun je samo onaj koji na čitav svijet gleda kao na stranu zemlju.

Hugo od Sv. Viktora, 12. stoljeće¹

¹ Citat iz: *Eksil*; Georg Johansen, s norveškog preveo B. S.

Prolog

Za početak ću vam ispričati priču, jednu od mnogih crtica s našeg putovanja, te čudnovate plovidbe Savom i Dunavom prema Crnom moru, kada smo se otisnuli u život koji se odjednom pretvorio u avanturu.

Bilo je to 2006. godine, ako me pamćenje ne vara... ljeta 2006. godine, kada smo Moku, Petter i ja zaplovili iz Brčkog i...

Kvar

Jutro na rijeci izranja iz vode u obliku pare i diže se prema nebu lagano poput duše koja započinje novi životni krug. Najprije se začuju sitne ptice pjevice: slavuji, kosovi, sjenice, češljugari, crvenađi, zatim se probude i one malo krupnije koje isto tako pripadaju pjevicama (iako bi ih trebalo zvati kreštalicama), svrake, vrane, možda i gavrani. Istodobno s kriještanjem i savski se galebovi počinju agresivno glasati i nadlijetati površinu vode u niskom letu. Rode i sive čaplje ne glasaju se tako bučno, ali ih možeš čuti kako klepeću svojim velikim kljunovima i udaraju krilima po zraku. Čuju se i ribe grabežljivice, najvjerojatnije štuke, kako u plićaku love svoj doručak. Često možeš čuti i ribare kako rade bučkalom po površini vode ne bi li iznervirali starog i masnog soma i natjerali ga da se napokon digne iz mulja i zakači se na udicu. Zatim se, ako si u blizini neke kuće ili sela, čuju i pijetlovi, uvijek zvuče nekako promuklo, kao da su neispavani i mamurni, kao da su čitavu noć lumpovali, a ne spavali u toplom kokošinju.

Rijeka prenosi jeku životne raznolikosti poput zvučnog tunela visoke rezonance. Često sam, dok su ostali spavali, čitavu noć znao slušati razgovore ribiča i po nekoliko kilometara uzvodno ili niz-

vodno od naše brodice, i onda bih razmišljao o tome kako je zapravo sve što vidiš ili čuješ već nepovratna prošlost. Dok postaneš svjestan vlastitog života, već te nema.

Kad se rijeka u obliku pare počne dizati prema nebu, i kad ptice poput filharmonijskog orkestra uigrano započnu svoj jutarnji koncert, nebo na istoku počinje ruditi. Zatim, malo po malo, kao na pravoj kazališnoj sceni, muzika postaje jača i žešća, kulise se osvijetle, a pojavi se i prvi komadić stvarnog gospodara naših života, najstarijeg ljudskog božanstva, njegovog veličanstva Sunca. Nakon nekog vremena cijeli istok prasne narančastim bljeskom, pare u trenu nestane s površine vode, ptice nakon zadnjeg krešenda napokon utihnu, sve se nekako razbistri i počne novi dan.

Tada ja počinjem svoj jutarnji ritual na brodici. Najprije skočim gol u rijeku da se razbudim. Treba skočiti s pramca jer ako smo na sidru, rijeka te brzo odnese i ako je struja jaka, a ti neoprezan, ne možeš doplivati do brodice. Tada ti jedino preostaje okrenuti se na leđa i plutati ili, ako imaš snage, doplivati do najbliže obale.

Nakon jutarnjeg kupanja obavljam nuždu, malu i veliku, kako kad, držeći se za krmu tako da riječna struja sve odnosi sa sobom. Zatim se penjem na brod, sušim na suncu, dižem sidro, puštam da nas rijeka malo nosi, jer ne želim paliti motor i probuditi Mokuu, Pettera, djevojke i psića.

Uvijek se budim prvi, gdje god i s kim god bio.

Nakon nekog vremena ipak palim motor, ali oni se ni tada ne bude. Odnosno, bar to ne pokazuju. Tek poslije, kada nađem neko mjesto na obali gdje se može pristati, i kada osjete miris kave, čaja i prženih jaja, jedno po jedno ustaju, trljaju oči, odlaze na obalu obaviti nuždu, vraćaju se, šute i malo su mrzovoljni. Potom obično ponovo palim motor, odvezem nas na pola rijeke, ugasim motor i puštam da nas nosi struja.

Moku radi jogu na krovu, Petter kuha ručak, a ja veslom kormilarim, da nas ne odnese u obalu.

I to je sve.

Baš kao život. Struja te nosi, a ti se koprcaš malo lijevo, malo desno, ali ona, struja, životna ili vodena, svejedno, uvijek vuče naprijed. Nema nazad.

A opet, sve nekako isto.

Ista rijeka, ista šuma, isti ti.

I tog dana sve je bilo isto osim činjenice da motor uporno nije htio upaliti. Još od jučer smo tu na sidru i ja sam, ni sâm ne znam zašto, bio povjerovao da će se motor sâm od sebe popraviti i da će nakon neprospavane noći upaliti. Imao sam i takvih iskustava. Motori, pogotovo stari, ponekad su kao živa bića, poput djece: moraš imati strpljenja i vjerovati u njih. No sad stvarno nije bilo pomoći. Pokušavao sam ga upaliti potežući konop za paljenje skoro pola sata, ali ni jednom nije dao ni najmanji znak života. Kada su se ostali "članovi posade" digli, izložio sam im plan. Možemo dignuti sidro i polako se spuštati nizvodno u nadi da ćemo naići na neko selo ili nazvati prijatelja kojeg smo upoznali prije nekoliko dana u Sremskoj Mitrovici, desetak kilometara uzvodno, da dođe i da nam popravi motor. U suštini, jedini stvarni problem je bio to što nismo imali dovoljno vode. Još svega par litara, a na vrućem ljetnom danu, za nas šestoro, uključujući i psića, to je premalo.

Odlučili smo se za prijatelja, mladog doktora koji mi je prije nekoliko dana zašio ranu ispod oka, a on je rekao da ništa ne bринemo i da se ne mićemo jer odmah šalje majstora.

Odahnuli smo, sad samo treba čekati. Mogli smo se opustiti, kupati, sunčati... Ipak, svako malo pogledavali smo uzvodno. Nakon nekog vremena, uistinu, nešto nam se približavalo. Bio je to jedan mali žuti Elanov gumenjак i u njemu mladić duge, crne kose svezane u rep. U čamcu je bio još jedan motor za čamac, takozvana

penta, Tomos od četiri konja, za slučaj da ne uspijemo popraviti naš motor. Tako nam je objasnio naš mladi majstor Jovan.

Majstor je pokušavao sve živo, ali motor ni da zucne. Mijenjao je svjećice, očistio karburator, pročistio dizne, ne znam više ni sâm što sve ne, ali ništa. Usput smo s majstorom malo pričali, pijuckali, pušili, duvali, kupali se, smijali se, dan se otegao, sunce već počelo zalaziti, ali nitko od nas nije se previše brinuo.

Na kraju nam je Jovan predložio da stavimo taj Tomos, i kre-nemo natrag u Mitrovicu pa ćemo tamo popraviti naš Evinrude. Nikad se nisam volio vraćati. Stoga sam ga pitao koliko traži za Tomos. Razmišljao sam kako ne može biti više od par stotina eura, naš ćemo popraviti kad doplovimo u Šabac, a ovaj će nam ostat kao rezervni, uvijek nam može zatrebati.

No majstor tada počne nešto prčkati po rezervoaru. Na njemu postoji jedan mali ventil za zrak. Ako se on zatvori, motor pre-stane raditi. Ventil je, naravno, bio zatvoren. Zadnji put kad smo ulijevali benzin iz kanistera, netko od nas nehotice je zavrnuo ven-til i nakon nekoliko minuta motor je prestao raditi. Majstor je odvrnuo ventil, potegnuo konop tri, četiri puta i motor je zaur-lao puštajući gust dim iz sebe. Svi smo u glas povikali:

– Jeeeeee...!!! – i počeli se smijati i grliti i pljeskati od radosti. Jedino psić, Jarane, nije konto o čemu se radi, ali je za svaki slučaj piskutavo lajao u našem pravcu i mahao krivim repićem.

Popili smo još po jednu rakijicu, zapalili još koju cigaretu, presje-kli sve velikim džointom. Majstor nas je gledao i nije mogao vje-rovati da smo toliki levati i da smo se uputili prema Crnom moru a da ne znamo ni svjećice na motoru promijeniti, a kamoli odvrnuti ventil na rezervoaru.

Pitao sam ga koliko smo dužni, a on je odgovorio ništa. Samo za benzin koji je potrošio. Dao sam mu skoro duplo više, ali pod uvjetom da nikome, tamo u Mitrovici, ne govori što nam se za-pravo dogodilo. Tamo smo bili proveli desetak dana i stekli mno-štvo prijatelja. On se smijao:

– E, to će vas koštati malkice više.

Zatim je valjda pomislio kako imamo love pa nam je pokušao prodati taj Tomosov motor, ali rekao sam mu da nam ne treba. Jer, eto, da nam se nije desila ta glupost s ventilom, ne bi se nikad upoznali s njim niti proveli dan skupa. Pa ćemo tako i opet. Ako nam se motor ponovo pokvari, upoznat ćemo već nekog tko će nam pomoći i popraviti ga. Ali motor se više nikad nije pokvario, ako bi se i ovo uopće moglo nazvati kvarom.

– Ako vam bilo šta bude potrebno, imaš moj broj, slobodno nazovi. Poznajem sve odavde do Beograda! – doviknuo je majstor Jovan paleći motor na gumenjaku. Mi smo neko vrijeme sjedili na palubi na krovu i mahali mu.

A zatim je nestao iza okuke i više ga nikad nismo ni vidjeli ni čuli.

Ali nisam ga zaboravio, mislim da nije ni on nas.

Upalio sam zatim motor i Savska buba je zaplovila nizvodno noseći nas u nove zgrade i nezgode koje su nestrpljivo čekale na svoj red.

1

1.

Tako je to bilo tada, a sada je kraj ljeta 2014., i ja sam još uvijek na rijeci Savi...

Kao i svakog jutra budi me svjetlost što dopire kroz prozorčić moje brodice. No, budući da se rujan već bližio kraju i Sava počela nositi rumeno jablanovo lišće, sunce je svakoga dana pomalo kasnilo pa su se tako i moje oči otvarale sve docnije. Kad bih se probudio, uvijek bih se malo vrpeljio, pokušavao ponovo utonuti u san, ali to mi nikad ne bi uspijevalo te bih se naposljetku naglo i naprasno dizao iz postelje zaviđajući ljudima koji su imali dara izležavati se do podne. Meni je to uspijevalo jedino ako bi jutro bila kišovita i ja se odmah puknuo nečim, a to se i počelo dešavati sve češće u posljednje vrijeme.

Nekoć, možda i ne tako davno, dok sam bio mlađi, volio sam jutro. Budio sam se pun snage, gladi za životom, s osmijehom na ustima i erekcijom u gaćama, željan ljubavi i milovanja, a sada su moja jutra balada odsvirana uzdasima, bolećivim stenjanjem i trljanjem po bolnim križima. Prostor oko mene punio se tjeskobom, samosažaljenjem, nerijetko i nezadovoljstvom što sam se uopće probudio živ.

Izlazim na krmenu palubu, skidam se gol, polako prelazim na pramac po uskoj bočnoj izbočini načinjenoj na spoju između korita i kabine brodice, češkam se po leđima, stražnjici, po jajima, naravno, žmirkam na jutarnjoj crvenoj svjetlosti. Vlažno je i prohladno, rijetka magla migolji svuda oko nas, mene i mog brodića. Jesen je već tu, pomislim.

Uvijek pokušavam u svoju dušu utisnuti taj trenutak, ponekad uspijevam, a ponekad i ne. U zraku se poput šuma valova čuje vreva sitnih ptica pjevica, ponekad vidim galeba, čaplju, u posljednje vri-

jeme, otkako se jesen primila, i prva, uglavnom mala jata pataka kako lete prema jugu. Bacam se u rijeku koja ujutro iz sebe izbacuje paru, kao da diše. Sava je već postala hladnija zbog obilnih kiša, digla se, malo zamutila i počela nositi granje i iz mulja iščupane stare trupce. Ali ipak, meni je i ovakva Sava bolja od svakog tuša. Plivam malo uzvodno i prema sredini, gdje je struja brža, a voda, inače uvijek mutljikava, ipak zelenija. Ronim, uzdišem, vičem – ohooooohoj – puštam da me struja nosi pa opet plivam prema brodići, kraul, leđno, čak i leptir koliko izdržim. Uхватim se na koncu za ljestve na krmi i u rijeci obavim ono što se već ujutro obavlja, i zatim se ponovo penjem unutra, puštam zubato sunce da me malo suši, brišem se ručnikom, odijevam bermude i majicu, palim plinski rešo i kuham vodu. Sebi za čaj, a Crncu za kavu.

Nakon što je voda provrila, izlijevam je dvije trećine u zemljani čajnik, a ostatak u bakrenu džezvu, spravljam nam jutarnje napitke, vičem poluglasno i posprdno: – Haajmo, Crnko... kaaafica! – iako znam da nema koristi od mog drečanja i da se ovaj neće dignuti ni da mu baciš bombu kašikaru ispod viseće ležaljke u kojoj je spavao poput Indiosa u Amazoni. Taj se diže samo na miris kave i zvuk policijskih sirena. Zato mu kao neka tetkica nosim tacnu s džezvom, fildžanom i tri kocke šećera te se polako prebacujem na njegov splav. Tu se mora s oprezom, jer daske su kvrgave, trošne i klimave, poneka, ako ćemo pravo, i nedostaje, a samo nakaradno plovilo ljulja se i naginje pri najmanjem pokretu.

Vrata splava škripe i jutarnja svjetlost prodire u Crnčevu jazbinu, čujem ga kako poput jazavca mrmlja, kašljuca, a kad skonta da ulazim, često namjerno prdne da se osjeti sve do slavonske obale Save. S njim se ujutro ne može pričati dok ne popije svoja tri fildžana, popuši dvije sarajevske Drine i jedan ogroman džoint, zato i ne pokušavam, već samo imitirajući glas radijskog spikera iz naivnih dana socijalizma, duboko i tobože poletno ispalim: – Dooooobro jutro, radni narode Bosne i Hercegovine! – ili: – Uuu-staj vojsko! – ili takvu neku glupost, ovisno što mi padne na pamet.

Ponekad mu, baš za inat, čak i zapjevam melodijicu za koju sam vjerovao da je stari džingl jutarnjeg programa nekog radija, ne znam ni ja kojeg, ostavljam tacnu na kolutu za kablove koji mu je služio kao stolčić i ponovo se vraćam na svoju brodicu.

I tako se nas dvojica budimo već dugo vremena, svatko sam sa sobom, sa svojim toplim napitkom i dimom. On pije kavu, puši Drinu i travu, a ja čaj od nevena, kamilice, koprive, što već imam, cigarete ne pušim, travu rijetko jer mi stvara paranoju, ali zapalim džoint ako imam hašiša. I tako je nama, rekoh, skoro svakog jutra već posljednjih nekoliko ljeta.

U Bosni bi rekli: on seb, a ja seb.

Zimi bi se sklanjali, kako se već tko snašao. Ja nekoć u Tuzlu dok sam tamo imao svoju dragu i Lundu, našeg psa, i malo novca, a nakon što sam ih izgubio, nju, pa njega, a zatim i sve češće bio bez novca, morao bih na prisilni rad u Norvešku. Pripovijedat ću vam i o tome, možda ne baš u detalje, tek toliko da razumijete o čemu vam pričam. A Crnac, kako su ga svi zvali, i policajci i žena i djeteta, pa i on sâm kad bi pričao svoje dogodovštine o kojima bi se mogao napisati čitav roman, ili bi se vratio ženi i djetetu u kuću na rubu ove kasabice ili bi išao prezimiti u zatvoru. Tvrdio je da mu je najbolja kombinacija za zimu par mjeseci kuća, par čuza, pa bi si uvijek pokušavao srediti nešto u tom fazonu. Obično bi i uspijeva, a i da nije, taj se nekako svugdje snađe. Ja ga zato ponekad zovem i Jazavac, a on se ne ljuti. Šta se ima ljutiti?

Tako je to s nama i Savom bilo godinama, dijelili smo život na samo dva godišnja doba: ljeto i zimu, slobodu i tamnicu. No, početkom ovog ljeta u naše živote doplovio je i treći lik, moj otac, kojeg smo i Crnac i ja zvali Matori i koji je sinoć otišao na noćno ribarenje i treba se svakog časa vratiti s doručkom. I on u zadnje vrijeme, baš poput sunca, kasni. Nakon puno vremena provedenog na rijeci, sat ti više nije potreban. Rijeka, sunce, mjesec, vje-

tar i oluje, pa i ribe i ptice, rezali su vrijeme na podnošljive i lakše varljive komadiće.

Ponekad bih se malo i zabrinuo kad bi Crnac i ja popili, popušili i produmali svak svoje, a Matori još uvijek ne bi stigao sa svježom ribom. Tada bih pomislio: Danas je taj dan. No to je uistinu bila rijetkost, poput, recimo, ovog jutra. Ta zabrinutost. Jer, očekivao sam ja sve to što će se danas dogoditi već odavno, možda se nehotice i nadao. Proživio sam ovo jutro i ovaj dan već bezbroj puta. I svaki sam put, kao i danas, znao da je upravo danas taj dan. Danas će se sve okrenuti, danas će nam sudbina svima baciti nove kockice, danas će nam se riba koju vrebamo čitav život zakačiti za udicu, zategnuti nam strunu, saviti štapove i tada ti ne preostaje ništa drugo nego da je izvučeš. Pravi alas, po meni, nikad ne ispušta svoju ribu, niti je baca, ma koliko mala i neugledna bila. Jer zašto bi onda pecao, zašto bi mučio stvorenje ako ga nećeš unijeti u sebe zajedno s mesom, krvlju i dušom? Dobro, ako je baš somić, majušan i bez brkova, nemaš ništa od njega. Vратиš ga i cinično čekaš da poraste. Peša, pak, koji, kako kažu ribiči “proguta udicu do šupka”, razbiješ o oplatu broda i tako umlaćenog vratiš u rijeku. To je ri-barski kanon, ne podliježe nikakvim etičkim preispitivanjima.

Danas je taj dan.

Znao sam to čim sam se probudio. Ali ako ćemo pravo, znao sam to i jučer i prekjučer i mnogo dana prije ovoga, pa ipak nije bio. Ili možda i jest samo ja to nisam uspijevao “procesuirati” kako bi rekao neki haker. Teško je razlikovati dane na rijeci.

Danas je taj dan.

2.

Možda je Crnac u pravu kad kaže da je ta fatalistička mantra tek izgovor za moju ovisnost, samo bijeg od slabosti, razlog da se oma-